

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою
(пост. п. 3 від «25» березня 2020р.)
Ректор А.А. Мазаракі

**ФІЛОСОФІЯ/
PHILOSOPHY**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	молодший бакалавр	/ junior bachelor
галузь знань	<u>12 Інформаційні технології</u>	/ <u>Information Technology</u>
спеціальність	<u>122 Комп'ютерні науки</u>	/ <u>Computer Science</u>
спеціалізація	<u>Комп'ютерні науки</u>	/ <u>Computer Science</u>

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: А.Ю.МОРОЗОВ, доктор філософських наук, доцент,
Ю.І.КУЛАГІН, кандидат філософських наук, професор,
О.В. КРАСІЛЬНІКОВА, кандидат історичних наук.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та політології 14 квітня 2020 р., протокол № 14.

Рецензенти: С.О. ГУДКОВ, кандидат філософських наук, доцент,
Н.В. ГУСАРЕВИЧ, кандидат економічних наук, доцент.

**ФІЛОСОФІЯ /
PHILOSOPHY**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	молодший бакалавр	/	junior bachelor
галузь знань	<u>12 Інформаційні технології</u>	/	<u>Information Technology</u>
спеціальність	<u>122 Комп'ютерні науки</u>	/	<u>Computer Science</u>
спеціалізація	<u>Комп'ютерні науки</u>	/	<u>Computer Science</u>

1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/кредитів	з них			
		лекції	Практичні (Семінарське заняття) заняття/МК	самостій на робота студентів	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Філософія як світогляд і наука	18	4	4	10	О, КТ, ТЗ, ЕК
Тема 2. Філософське вчення про буття	14	2	2	10	О, КТ, ТЗ, ЕК
Тема 3. Філософія людини	18	4	4	10	О, КТ, ТЗ, ЕК
Тема 4. Філософія свідомості	14	2	2	10	О, КТ, ТЗ, ЕК
Тема 5. Філософія пізнання	18	4	4	10	О, КТ, ТЗ, ЕК
Тема 6. Філософська теорія розвитку	14	2	2	10	О, КТ, ТЗ, ЕК
Тема 7. Філософія суспільства та цивілізації	18	4	4	10	О, КТ, ТЗ, ЕК
Тема 8. Філософія економіки	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
Тема 9.Філософія історії	10	2	2	6	О, КТ, ТЗ, ЕК
Тема 10. Філософія культури	10	2	2	6	О,КТ, ТЗ,ЕК
Тема 11. Філософія моралі	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
Тема 12. Філософія релігії	16	4	4	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
Тема 13. Філософія права	6			6	КТ
Модульний контроль					ККР
Разом	180/6	34	34	112	Екзамен

Умовні позначення: О – опитування; КТ – комп’ютерне тестування; ТЗ – творче завдання; ЕК – експрес-контроль; ККР – комплексна контрольна робота.

2. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Результати навчання	Навчальна діяльність*	Робочий час студента, год.
1	2	3
Знати: духовно-творчу природу філософського знання його гуманістичну спрямованість. Вміти: засвоїти основні етапи становлення філософії як універсального типу знань про світ та людину.	Тема 1. Філософія як світогляд і наука. Лекція №1. Філософія в контексті історичних трансформацій світогляду. План лекції: 1. Сутність та історичні типи світогляду. 2. Предмет, структура та основні функції філософії.	18
	Список рекомендованих джерел: Основний: 1-5 Додатковий: 13,14, 17, 18, 21. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29. Лекція №2. Сутність та характерні ознаки основних етапів становлення та розвитку філософської думки. План лекції: 1. Домодерна філософська думка: античність і середньовіччя. 2. Філософія Модерну і «проект Просвітництва» 3. Філософсько-світоглядні пошуки XIX-XX ст.	2
	Самостійна робота студентів. 1. Підготуватися до обговорення питань семінарського заняття, ознайомитися з рекомендованою літературою, відпрацювати в опорному конспекті лекцій (ОКЛ) зміст 1 лекції. 2. Уточнити визначення понять світогляд, магія, міфологія, релігія, філософія, логос та законспектувати їх в словник. 3. Ознайомитися з проблемним завданням та висловити свою думку (Філософія: підручник/Ільїн В.В., Кулагін Ю.І., Ч.2.- К. «Альтерпрес», 2002. - С. 36). 4. Ознайомитися з уривком праці П. Юркевича «Серце та його значення в	10

	духовному житті людини» та законспектувати основні його положення у робочий зошит (Філософія: хрестоматія). 5. Підготувати презентацію на тему «Філософія серця Б. Паскаля». Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 3. Додатковий: 13, 14, 17, 18, 21. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	
	Семінарське заняття №1. Історія філософії у визначних постатях. План семінарського заняття: 1. Видатні давньогрецькі мислителі: Піфагор, Платон, Сократ, Аристотель (підготувати презентації). 2. Провідні філософи Стародавнього Риму: Сенека, Епікур, Марк Аврелій (підготувати презентації). 3. Впливові філософи доби Просвітництва і романтизму: Вольтер, Руссо, Гете (підготувати презентації).	2
	Семінарське заняття №2. Українська філософська традиція у визначних постатях. План семінарського заняття: 1. Українська «філософія серця»: Г.Сковорода і П. Юркевич (підготувати презентації). 2. Філософсько-релігійні мотиви у творчості М. В. Гоголя і Т. Г. Шевченка (підготувати презентації). 3. Світоглядні та естетичні пошуки І. Франка та Лесі Українки (підготувати презентації).	2
Знати: філософський зміст понять «буття», «матерія», «субстанція» в історії філософської думки. Вміти: засвоїти	Тема 2. Філософське вчення про буття. Лекція №3. Онтологія і метафізика. План лекції: 1. Проблема буття в історії філософії. 2. Структура буття та основні онтологічні категорії. Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 4. Додатковий: 13, 14, 17, 18, 21. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	14 2

філософські категорії: рух, простір і час як універсальні форми мислення, пізнання і діяльності.	Самостійна робота студентів. 1. Підготуватися до обговорення питань семінарського заняття, ознайомитися з рекомендованою літературою, відпрацювати в ОКЛ зміст 2 лекцій. 2. Уточнити визначення понять: онтологія, буття, субстанція, матерія, рух, розвиток, час, простір, свідомість та законспектувати їх в словник. 3. <i>Мозковий штурм на тему «Андронний колайдер і гіпотеза Великого Вибуху».</i> 4. Законспектувати працю Аристотеля «Метафізика». Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 4. Додатковий: 13, 14, 17, 18, 21. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	10
	Семінарське заняття №3. Проблема буття та її філософські інтерпретації План семінарського заняття: 1. Матеріалістичне та ідеалістичне вчення про буття. 2. Простір, час і рух як форми буття матерії. 3. Стародавні та сучасні космологічні теорії.	2
Знати: основні проблеми походження та сутності людини. Вміти: аналізувати визначальні чинники становлення людини як особистості.	Тема 3. Філософія людини. Лекція №4. Сутність і походження людини План лекції: 1. Розвиток історико-філософських уявлень про людину. 2. Проблема антропосоціогенезу. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-5. Додатковий: 13, 14, 17, 18, 19, 21. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29. Лекція №5. Філософські проблеми людського буття План лекції: 1. Проблема смислу та цінностей людського буття. 2. Свобода волі як філософська проблема.	18 2 2

	Список рекомендованих джерел: Основний: 1-4. Додатковий: 13,14, 17,18, 19, 21. Інтернет-ресурси:25, 26, 29.	
	Самостійна робота студентів. 1. Підготуватися до обговорення питань семінарського заняття, ознайомитися з рекомендованою літературою, відпрацювати в ОКЛ зміст 3 лекції. 2. Уточнити визначення понять філософська антропологія, людина, індивід, індивідуальність, особистість, відчуження, свобода, сваволя, смисл життя та законспектувати їх в словник. 3. Ознайомитися з проблемним завданням та висловити свою думку (Філософія: підр./Льїн В.В., Кулагін Ю.І., Ч.2.- К. «Альтерпрес», 2002. - С. 124). 4. Ознайомитися з завданням для творчої самостійної роботи (Філософія: навч. посіб. / М.О.Шкепу.-К.: КНТУ, 2010. - С. 287). 5. Підготувати презентацію на тему «Едвард Сноуден: свобода як виклик системі».	10
	Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 4,5. Додатковий: 13,14, 17,18, 19, 21. Інтернет-ресурси:25, 26, 29.	
	Семінарське заняття №4. Основні напрямки філософії людини. План семінарського заняття: 1. Людина у класичній філософії. 2. Концепція людини у романтизмі: український та європейський контекст. 3. Проблема людини у фокусі філософії життя та екзистенціалізму.	2
	Семінарське заняття №5. Самовизначення і самореалізація людини. План семінарського заняття: 1. Індивід, індивідуальність, особистість як форми самовизначення людини. 2. Проблема смислу життя і смерті (за працею В. Франкла «Людина в пошуках смислу»). 3. Роль і значення любові в процесі самореалізації особистості (за працею Е. Фромма «Мистецтво любові»).	2

Знати: природу і структуру свідомості. Вміти: засвоїти співвідношення свідомості і самосвідомості.	Тема 4. Філософія свідомості. Лекція №6. Походження і природа свідомості. План лекції: 1. Історико-філософські концепції свідомості. 2. Походження та сутність свідомості. 3. Свідомість і несвідоме. Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 3. Додатковий: 13,14.17,18, 19, 21. Інтернет-ресурси:25, 26, 29.	14 2
	Самостійна робота студентів. 1. Підготуватися до обговорення питань семінарського заняття, ознайомитися з рекомендованою літературою, відпрацювати в ОКЛ зміст 4 лекції. 2. Уточнити визначення понять свідомість, мислення, мова, самосвідомість, рефлексія, відображення та законспектувати їх в словник. 3. Ознайомитися з проблемним завданням та висловити свою думку (Філософія: підр./Ільїн В.В., Кулагін Ю.І., Ч.2.- К. «Альтерпрес», 2002. - С. 151). 4. Ознайомитися з завданням для творчої самостійної роботи (Філософія: навч. посіб. / М.О.Шкепу.-К.: КНТУ, 2010. - С. 287). 5. Підготувати презентацію на тему «Проблеми мозку у творчості академіка Н. П. Бехтєревої». Список рекомендованих джерел: Основний: 2, 3. Додатковий: 13,14.17,18, 19, 21. Інтернет-ресурси:25, 26, 29.	10
	Семінарське заняття №6. Свідомість як відображення. План семінарського заняття: 1. Відображення та його форми. 2. Структура, форми та рівні свідомості. 3. Свідомість і самосвідомість.	2

Знати: сутність та структуру пізнавального процесу. Вміти: використовувати методи наукового пізнання на практиці.	Тема 5.Філософія пізнання Лекція №7. Пізнання як філософська проблема. План лекції: 1. Історико-філософський генезис теорії пізнання. 2. Чуттєве і раціональне пізнання. 3. Сучасна теорія пізнання. 4. Істина як процес і мета пізнання. Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 4, 5. Додатковий: 13, 14, 17, 18, 19, 21. Інтернет-ресурси:25, 26, 29. Лекція №8. Наукове пізнання. План лекції: 1. Теорія і методологія наукового пізнання. 2. Наукове знання: сутність, структура та форми. Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 5 Додатковий: 13, 14, 17, 18, 19, 21. Інтернет-ресурси:25, 26, 29.	18 2 2
	Самостійна робота студентів. 1. Підготуватися до обговорення питань семінарського заняття, ознайомитися з рекомендованою літературою, відпрацювати в ОКЛ зміст 5 лекції. 2. Уточнити визначення понять гносеологія, агностицизм, емпіризм, сенсуалізм, софістика, раціоналізм, формальна логіка, діалектична логіка, індукція, дедукція, аналіз, синтез, узагальнення, моделювання, ірраціоналізм, догматизм, істина, практика та законспектувати їх в словник. 3. Ознайомитися з проблемним завданням та висловити свою думку (Філософія: підр./Льїн В.В., Кулагін Ю.І., Ч.2.- К. «Альтерпрес», 2002. - С. 187). 4. Підготувати презентацію на тему «Життя і творчість І. Канта». 5. Законспектувати працю Р.Декарта «Міркування про метод».	10

	Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 4. Додатковий: 13, 14, 17, 18, 19, 21. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	
	Семінарське заняття №7. Особливості пізнавального процесу. План семінарського заняття: 1. Сутність, структура та взаємозв'язок чуттєвого та раціонального рівнів пізнання. 2. Розсудок та розум – два рівня раціональності. 3. Істина як процес і мета пізнання. Історична і практична природа істини. Семінарське заняття №8. Сутність та методологія наукового дослідження. План семінарського заняття: 1. Сутність, структура та основні рівні наукового пізнання. 2. Форми наукового знання. 3. Методи наукового дослідження.	2 2
Знати: діалектику як універсальну теорію розвитку природи, суспільства і мислення. Вміти: застосовувати принципи, закони та	Тема 6. Філософія розвитку Лекція №9. Діалектика як філософська наука План лекції: 1. Сутність діалектики та її історико-філософські форми. 2. Принципи діалектики. 3. Категорії діалектики. Список рекомендованих джерел: Основний: 3, 4. Додатковий: 13, 14, 17, 18, 19, 21. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	14 2

категорії діалектики у процесі пізнання.	Самостійна робота студентів. 1. Підготуватися до обговорення питань семінарського заняття, ознайомитися з рекомендованою літературою, відпрацювати в ОКЛ зміст 6 лекцій. 2. Уточнити визначення понять діалектика, принцип, закон, категорія, метафізика, суперечність, міра, кількість, якість, заперечення, синергетика, еkleктика, догматизм, релятивізм, софістика та законспектувати їх в словник. 3. Ознайомитися з завданням для творчої самостійної роботи (Філософія: навч. посіб. / М.О.Шкепу.-К.: КНТУ, 2010. - С. 309). 4. <i>Дебати на тему «Хто правий: Сократ чи його судді?».</i> Список рекомендованих джерел: Основний: 2, 4. Додатковий: 13,14.17,18, 19, 21. Інтернет-ресурси:25, 26, 29.	10
	Семінарське заняття №9. Характерні особливості діалектичного погляду на світ. План семінарського заняття: 1. Закони діалектики. 2. Форми суперечностей та способи їх розв'язання. Суперечність як рушійна сила розвитку. 3. Діалектика, метафізика, софістика та еkleктика як методи філософування.	2

Знати: основні філософські концепції суспільства та особливості філософського тлумачення його сутності. Вміти: аналізувати сучасне інформаційне суспільство в контексті розвитку суспільно-історичного процесу.	Тема 7. Філософія суспільства і цивілізації. Лекція №10. Суспільство, його сутність та структура. План лекції: 1. Основні концепції суспільства в історії філософії. 2. Суспільство як система. Підходи до аналізу структури суспільства. 3. Суспільство як цивілізація. Філософські концепції цивілізації. Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 4. Додатковий: 13, 14, 17, 18, 21, 23. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29. Лекція №11. Періодизація суспільно-історичного процесу. План лекції: 1. Доіндустріальна цивілізація: її структура та соціальні інститути. 2. Індустріальна цивілізація та поява капіталізму. 3. Пост-індустріальна цивілізація: основні риси та тенденції розвитку.	18 2 2
	Самостійна робота студентів. 1. Підготуватися до обговорення питань семінарського заняття, ознайомитися з рекомендованою літературою, відпрацювати в ОКЛ зміст 7 лекцій. 2. Уточнити визначення понять суспільство, система, суспільні відносини, класи, соціальна стратифікація, історичні типи суспільства та законспектувати їх в словник. 3. Ознайомитися з проблемним завданням та висловити свою думку (Філософія: підр./Льїн В.В., Кулагін Ю.І., Ч.2.- К. «Альтерпрес», 2002. - С. 217). 4. Підготувати презентацію на тему «Знамениті філософські утопії: Платон, Томас Мор, Карл Маркс». Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 5. Додатковий: 13, 14, 17, 18, 21, 23. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	10

	Семінарське заняття №10. Основні концепції цивілізації. План семінарського заняття: 1. Концепція виникнення та розвитку цивілізацій О. Шпенглера та А. Тойнбі (підготувати презентації) 2. Концепція цивілізацій П. Сорокіна і М. Данилевського (підготувати презентації). 3. Історія як протиставлення і конфлікт цивілізацій: «Схід» і «Захід», «Суша» та «Море», локальні та глобальні цивілізації.	2
	Семінарське заняття №11. Актуальні цивілізаційні проблеми. План семінарського заняття: 1. Доповіді «Римського клубу» про перспективи розвитку світової цивілізації (підготувати презентації). 2. Філософські та геополітичні концепції сучасного цивілізаційного розвитку: С. Хантінгтон, Ф. Фукуяма, З.Бжезінський (підготувати презентації). 3. Особливості пост-індустріального суспільства: західний досвід і перспективи України.	2
Знати: специфіку та основне коло проблем філософії економіки. Вміти: застосовувати філософську методологію при аналізі економічної теорії та практики економічного життя суспільства.	Тема №8.Філософія економіки. Лекція №12. Філософські аспекти глобальної економіки. План лекції: 1. Філософсько-методологічні засади економічної теорії і практики. 2. Людяновимірна сутність економіки. 3. Філософські засади глобалізації та «світового ринку». Список рекомендованих джерел: Основний: 2, 3, 5 Додатковий: 10, 20. Інтернет-ресурси:25, 26, 29.	12 2
	Самостійна робота студентів. 1. Підготуватися до обговорення питань семінарського заняття, ознайомитися з рекомендованою літературою, відпрацювати в ОКЛ зміст 8 лекцій.	8

	2. Уточнити визначення понять праця, капітал, гроші, вартість, товар, додаткова вартість, економіка знань, екоекономіка, економічні проблеми сучасності, глобалізація, анти глобалізація, крипто-валюта та законспектувати їх в словник. 3. Ознайомитися з проблемним завданням та висловити свою думку (Філософія: підр./Льїн В.В., Кулагін Ю.І., Ч.2.- К. «Альтерпрес», 2002. - С. 370). 4. Підготувати презентацію на тему «Карл Маркс та його праця «Капітал». Список рекомендованих джерел: Основний: 2, 3, 5 Додатковий: 10, 20. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	
	Семінарське заняття №12. Сучасні економічні проблеми та їх філософський аналіз. План семінарського заняття: 1. Відносини власності, виробництва і споживання як об'єкт філософського аналізу. 2. Передбачення і прогнозування у подоланні кризових явищ глобалізації та анти-глобалізації. 3. Феномен «крипто-валюти» та його перспективи.	2
Знати: сутність філософського осмислення історії. Вміти: визначати місце і роль історії у розвитку суспільства.	Тема №9. Філософія історії. Лекція №13. Логіка і смисл всесвітньо-історичного культурного процесу. План лекції: 1. Філософія історії як напрям філософських досліджень. 2. Основні підходи до визначення смислу і мети історичного процесу. Моделі історичного часу. Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 4. Додатковий: 24 Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	10 2
	Самостійна робота студентів. 1. Підготуватися до обговорення питань	6

	семінарського заняття, ознайомитися з рекомендованою літературою, відпрацювати в ОКЛ зміст 9 лекції. 2. Уточнити визначення понять філософія історії, історичний час, прогрес, регрес, всесвітня історія та законспектувати їх в словник. 3. Підготувати презентації на тему: <i>погляди на філософію історію К. Маркса</i>.	
	Семінарське заняття №13. Філософські утопії як ідеальні орієнтири історичного руху. План семінарського заняття: 1. Ідеальна держава Платона (підготувати презентацію). 2. Утопії Т. Мора і Дж. Кампанелли (підготувати презентацію). 3. Утопія К. Маркса (підготувати презентацію). 4. Анти-утопії в філософсько-футурологічних романах Дж. Оруелла «1984» та «Скотний двір» (підготувати презентацію).	2
Знати: сутність філософського осмислення культури, її типи й види. Вміти: визначати місце і роль культури у розвитку людини та суспільства.	Тема №10. Філософія культури. Лекція №14. Світоглядні домінанти та орієнтири світової культури План лекції: 1. Філософські підходи до розуміння культури. 2. Вищі гуманістичні орієнтири культури: герой, геній, святий, мудрець. 3. Раціональне та ірраціональне в культурі: Ніцше, Ф. Достоевський, З. Фрейд, К. Юнг.	10 2
	Самостійна робота студентів. 1. Підготуватися до обговорення питань семінарського заняття, ознайомитися з рекомендованою літературою, відпрацювати в ОКЛ зміст 10 лекції. 2. Уточнити визначення понять культура, матеріальна культура, духовна культура, контркультура, психоделічна культура, цінності, нігілізм, бунт, та законспектувати їх в словник.	6

	3. Ознайомитися з проблемним завданням та висловити свою думку (Філософія: підр./Ільїн В.В., Кулагін Ю.І., Ч.2.- К. «Альтерпрес», 2002. - С. 277). 4. Підготувати презентацію на тему «Молодіжні протестні рухи: світовий та вітчизняний досвід». Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 4, 5. Додатковий: 24. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	
	Семінарське заняття №14. Моральні та екзистенційні проблеми контр-культури та субкультури. План семінарського заняття: 1. Нігілізм та анархізм в європейській культурі. 2. Фундаменталізм та проблема суїциду в сучасних культурних практиках. 3. Філософський аналіз проблеми бунту (за книгою А. Камю «Бунтуюча людина»).	2
Знати: сутність філософського тлумачення моралі. Вміти: орієнтуватись у основних етичних концепціях в історії філософської думки та давати їм сучасну інтерпретацію.	Тема №11.Філософія моралі. Лекція №15. Етика: історія, теорія, практика. План лекції: 1. Етика як філософська наука: коло проблем та основні підходи. 2. Фундаментальні категорії моральної свідомості. Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 3. Додатковий: 18. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	12 2
	Самостійна робота студентів. 1. Ознайомитися з рекомендованою літературою за планом. 2. Підготуватися до письмової роботи за основними питаннями теми: 2.1. Етичні концепції в історії філософської думки . 2.2. Природа, сутність та специфіка моралі.	8

	2.3 Цінності та моральна культура особистості. 2.4. Моральний нігілізм та його прояви у сучасному суспільстві. 3. Уточнити визначення понять мораль, норма, ціннісна орієнтація, загальнолюдські цінності, добро, краса, прекрасне, благо, справедливість, свобода, творчість та законспектувати їх в словник. 4. <i>Підготувати презентацію на тему «Аристотель - засновник етики».</i> Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 4, 5. Додатковий: 18. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	
	Семінарське заняття №15. Історія етичних вчень. План семінарського заняття: 1. Етичні погляди Аристотеля. 2. Етичні погляди стоїків та епікурейців. 3. Етичні погляди слов'янських релігійних мислителів (Г. Сковорода, П. Юркевич, М. Бердяєв, В. Соловйов).	2
Знати: співвідношення релігії та філософії, сутність антиномії віри та розуму. Вміти: порівнювати між собою світові релігійні конфесії та світоглядні засади релігійного життя.	Тема 12. Філософія релігії. Лекція №16. Релігія у фокусі філософських досліджень. План лекції: 1. Походження та класифікація релігій. 2. Сутнісні характеристики релігії. Основні філософсько-релігійні системи. Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 6, 7. Додатковий: 10, 12. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29. Лекція №17. Філософсько-релігійна думка Середньовіччя. План лекції: 1. Характерні особливості середньовічної релігійної філософії. 2. Загальна характеристика патристики. 3. Філософсько-релігійні проблеми схоластики.	16 2 2

	Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2-4. Додатковий: 10, 12. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	
	Самостійна робота студентів. 1. Ознайомитися з рекомендованою літературою за планом. 2. Підготуватися до письмової самостійної роботи за основними питаннями теми: 2.1 Історико-філософські концепції походження та існування релігії. 2.2 Сучасні філософсько-релігійні вчення. 2.3. Світоглядні засади філософського тлумачення релігії. 2.4. Філософське розуміння свободи совісті. 2.5. Критичний та апологетичний підходи до визначення сутності релігії. 3. Уточнити визначення понять релігія, релігійна філософія, релігійна свідомість, теологія, екуменізм, соборність та законспектувати їх в словник. 4. Ознайомитися з проблемним завданням та висловити свою думку (Філософія: підр./Льїн В.В., Кулагін Ю.І., Ч.2.- К. «Альтерпрес», 2002. - С. 341). 5. Підготувати презентацію на тему «Небесна ангельська ієрархія Діонісія Ареопагіта». Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 5. Додатковий: 10, 12. Інтернет-ресурси: 25, 26, 29.	8
	Семінарське заняття №16. Історія релігійних вірувань. План семінарського заняття: 1. Первісні вірування: анімізм, тотемізм, шаманізм. 2. Іудео-християнство як фундамент європейської цивілізації. 3. Особливості ісламської філософії 4. Буддизм як філософсько-релігійна течія.	2

	Семінарське заняття №17. Філософські проблеми патристики і схоластики. План семінарського заняття: 1. Життя і творча спадщина Святого Августина. 2. Характерні особливості філософсько-теологічної думки Фоми Аквінського. 3. Середньовічні докази існування Бога.	2
Знати: основне коло проблем філософії права, сутність природу і принципи права. Вміти: застосовувати теорію і методологію пізнання правової реальності у дослідженнях громадянського суспільства та правової держави.	Тема 13. Філософія права. Самостійна робота студентів. 1. Опрацювати рекомендовану літературу. 2. Підготуватися до письмової роботи за такими питаннями: 2.1. Філософські підходи до розуміння права. Сутність, природа і принципи права. 2.2. Теорія і методологія пізнання правової реальності. Природне і позитивне право. 2.3. Правова аксіологія. Правові цінності. 2.4. Правова культура і правове мислення. 2.5. Правова держава і демократичне суспільство. 3. Законспектувати працю Аристотеля «Політика». 4. <i>Підготувати презентацію на тему «Громадянське суспільство і правова держава».</i> Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 5. Додатковий: 10, 12. Інтернет-ресурси: 27-32.	6 6
Разом		180

* Курсивом визначено інтерактивні завдання з навчальної дисципліни «Філософія»

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ*

Основний

1. Вільчинський Ю.М., Северин-Мрачковська Л.В., Гаєвська О.Б. Філософія: навч. посібник. – Київ: КНЕУ, 2019. – 368 с.
2. *Валуїський О.О. Практикум з філософії.* – К.: ВЦ КНТЕУ, 2003. – 243 с.
3. *Мазараки А.А., Ильин В.В. Философия денег.* – К., 2004. – 718 с
4. Філософія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 184 с.
5. *Хрестоматія. Філософія: Навч. Посіб.* – К.: КНТЕУ, 2010. – 130 с

Додатковий

6. Болховітінова О.Ю., Волощенко Л.Ю., Кваснюк Б.Є. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України / За ред. В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – 556 с.
7. Буряк П.Ю., Гупало О.Г. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навч. посіб. – К.: Хай-Тек Прес, 2007. – 336 с.
8. Всемирнаяэнциклопедия: Философия XX век / Гл. науч. ред. и сост. А.А. Грицанов. – Мн.: Харвест, Современныйлитератор, 2002. – 976 с.
9. Вандишев В.М. Філософія. Екскурс в історію вчень і понять: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2006. – 474 с.
10. *Горлач М.І., Кремень В.Г., Ніколаєнко С.М., Требін М.П. Основы философских знаний: Философия, логика, этика, эстетика, религиоведство: Підручник.* – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 1028 с.
11. *Губерський Л.В., Надольний І.Ф., Розумний В.П. Філософія: Навч. посіб.* – К.: Вікар, 2006. – 455 с.
12. Діденко В.Ф. Філософія: ескізи для самопідготовки. Навч. посіб. – К.: Київ. ун-т, 2006. – 208 с.
13. *Касьян В.І. Філософія. Відповіді на питання екзаменаційних білетів: Навч. посіб.* – К.: Знання, 2006 – 407 с.
14. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум: Підручник. – К.: Книга, 2006. – 432 с.
15. Мозкова Н.Г. Логіка: Навч. посіб. / Мозкова Н.Г – К. :Каравела, 2007. – 248 с.
16. *Морозов А.Ю. Зло: метафізичні і богословські виміри. Монографія* – К., КНТЕУ, 2018. – 296 с.
17. Петрушенко В.Л. Філософія: Підручник. – Л.: Магнолія 2006, 2008. – 505 с.
18. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: Навч. посіб. – К.: ЦЕЛ, Інкос, 2006. – 632 с.
19. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Підручник. – К.: Академвидав, 2019. – 592 с.

20. *Філософський енциклопедичний словник / Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України. – К.: Генеза, 2002.*
21. *Філософська думка в Україні: Бібліогр. слов. / В.С. Горський, М.Л. Ткачук, В.М. Нічик та ін. – К.: Пульсари, 2002. – 244 с.*
22. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. – К., Логос, 2017. – 380 с.
23. Фромм Е. Мати чи бути? – К., Каравела, 2019. – 396 с.
24. Фромм Е. Мистецтво любові. – К., Слово, 2019. – 210 с.
25. Brooke Noel Moore, Kenneth Bruder. Philosophy. The power of ideas. The 8th edition. California state university. 2018. – 620 p.
26. Simon Blackburn. The Oxford dictionary of philosophy. 4th ed. Oxford university press. 2020. – 410 p.

Internet-ресурси

27. Сайт Українського філософського фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philosophy.ua>
28. Бібліотека факультету філософії Київського національного університету ім. Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
29. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.psylib.kiev.ua>
30. Сайт “Релігієзнавство в Україні” Української асоціації релігієзнавців. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://religstudies.org.ua/main.php>
31. Центр практичної філософії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uct.kiev.ua/~sofi/>
32. Сайт, присвячений творчості Жака Марітена. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nd.edu/Departments/Maritain/ndjmc.htm>
33. Історія розвитку обчислювальної техніки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/informatiknvk10/7-klas/istoria-rozvitku-obcislualnoie-tehniki>.

**Курсивом виділені джерела, що є у бібліотеці КНТЕУ.*